

Usprawnienie szkolenia ideologicznego - jednym z czołowych zadań szkolnych organizacji ZMP

Szkolenie masowe odbywa się u nas raz w miesiącu i obejmuje wszystkich ZMP-owców, a także uczęszczających na nie ochotniczo koledzy niezorganizowani.

Prowadzą szkolenie aktywiści z poszczególnych klas. Przerabiamy na zajęciach takie tematy, jak: „Plan 6-letni”, „Nasze tradycje” itp.

Oprócz masowego szkolenia obejmującego wszystkich członków organizacji, nasz aktywiści szkolą się w zespołach samokształceniowych. Dwa nasze zespoły pracują według programu ustalonego przez Wydział Agitacji i Propagandy ZG ZMP. Trzeci zespół składa się z aktywistów pracujących w ZMP i dodatkowo przerabia tematy związane z pracą ZMP wśród dzieci.

Praca zespołów samokształceniowych odbywa się w ten sposób, że koledzy przerabiają tematy w domu, a raz w tygodniu na seminarium sprawdzają się opowiadając temat, wyjaśnia wątpliwości i niejasności.

Na każdym zajęciu szkoleniowemu organizujemy część świetlicową - artystyczną. Czyli zabawy, wiersze i piosenki wywołują radość, młodzieżowi nastroje. Czasami prezentujemy popularne piosenki na tematy: „Jaki korzystać z prasy?”, „Rola świetlicy na wsi i w mieście” itp.

Prasówki, kwadransy wychowawcze, wieczory świetlicowe, odczyty, akademie związane z aktualną rocznicą, zespołowe odczyty do kina - i wspólnie dyskusje nad odczytaną sztuką - rozszerzają nasze szkolenie, czynią je bardziej przystępnym, atrakcyjnym, bardziej wychowawczym...

Tyle o szkoleniu ideologicznym w swojej szkole, pisze nasz korespondent kol. Cyprian Kwakacz z Państwowego Liceum Pedagogicznego w Głogówku.

Podział tematów, forma prowadzenia zajęć szkolniowych, o których pisze kol. Kwakacz, są słuszne, zgodne z wytycznymi o szkoleniu ideologicznym wydanymi przez Wydział Agitacji i Propagandy ZG ZMP. Tak właśnie powinna wyglądać praca szkolniowa kół szkolnych ZMP.

Masowe szkolenie naszego stopnia dla ogółu członków i szkolniowe wyższego stopnia dla aktywistów w zespołach samokształceniowych według ustalonej przez Wydział Agitacji i Propagandy w ZG ZMP tematyki, to podstawowe formy naszego szkolenia. W PLP w Głogówku zastosowano jeszcze trzeci rodzaj szkolenia dla aktywistów ZMP pracujących w harcerstwie.

Jeśli dodamy do tego cały szeroki wachlarz form, jaki stosuje to kóło (prasówki, wiersze, dyskusje, film, gazetki ścienne), to będziemy mieli obraz dobrze prowadzonego szkolenia.

I stąd, z tej krótkiej korespondencji wiele mogą się nauczyć inne kóło ZMP. A wiele kół szkolnych ZMP szczególnie w sprawach szkolenia bardzo potrzebuje tej nauki.

„NIE WSZEDZIE DZIEJE SIĘ TAK DOBRZE”

Dla przykładu korespondencja kol. Z. Włania również z PLP w Mrągowie: „Przyjrzyjmy się szkoleniu w jednym z zespołów: w klasie siedzi 20 ZMP-owców. Prelegent czyta z II tomu „Pedagogiki” Kairowa rozdział o wychowaniu

w duchu moralności komunistycznej. „Otwieram dyskusję na temat wychowania w duchu moralności komunistycznej”. Jeden z kolegów zgłasza się: „Wiesz, kolego, uważam, że wszystko jasne, nie ma nad czym dyskusować, temat ten przerobiłmy na lekcji pedagogiki”.

Prelegent namyśla się wreszcie mówi — słusznie... Dziękuję za przybycie. Kończymy zebranie”.

W tym kóło popelniono w szkoleniu poważny błąd. Mechanicznie, nie zadając sobie wiele trudu, przerabia się na zebraniach szkolniowych tematy z pedagogiki znane wszystkim z lekcji.

Jasne, że takie szkolenie nie może nikogo zainteresować, nie spełnia swojej roli. W Liceum Administracji Handlowej — według korespondencji kol. Paprockiego — odbył się w tym roku zaledwie dwa zebrania szkolniowe. Nie ma tam żadnego planu szkolenia i nikt nie miał sływać o programie samokształcenia dla aktywistów.

Barżo samokrytycznie, ale jednocześnie beznadziejnie przynajmniej jest o brakach w pracy szkolniowej przewodniczący ZS ZMP w II Państw. Liceum Ogólnokształcącym w Szczecinie. Stwierdza, że poziom wykładów jest niski, prelegenci nie umieli często odpowiedzieć na trudniejsze zagadnienia, szkolenie nie jest powiązane z życiem szkoły a traktowane bardzo formalnie, uczestnicy słabo przygotowują się do seminariów, brak materiałów szkolniowych.

Podobnie jest w Państw. Szkole Technicznej w Szczecinie, gdzie jest wprawdzie plan szkolenia, program dla zespołów samokształceniowych wisi nawet na ścianie w pokoju Zarządu Szkolnego ZMP. kol. Szymczyk odpowiedzialny za szkolenie wymienia trzy „podstawowe” formy stosowane w szkole, ale za chwilę stwierdza, że te „podstawowe formy” nie często stosuje się w praktyce, „nawala” dyscyplinę, brak materiałów szkolniowych — a byskawicznie „seminarium” przeprowadzone wśród członków Zarządu Szkolnego jest znajomością dla historii ruchu robotniczego, historii naszego Związku, daje smutne wyniki.

„TRUDNOŚCI MOŻNA POKONAĆ” Aktywiści z tych wszystkich szkół odpowiedzialni za szkolenie tłumaczą większość braków w swojej pracy brakiem materiałów szkolniowych. Niewątpliwie braki takie istnieją.

Pisze o nich kol. J. Piotrowski z Ostrowca: „Na około 30 książek potrzebnych do szkolenia, w bibliotece ZMP są tylko 3. Część potrzebną nam materiału można znaleźć w prasie z poprzednich lat, której nie ma w naszej szkolnej czytelni. Ze zdobych materiałów mają trudności szczególnie prelegenci”.

Ze trudności z materiałami szkolnymi można jednak przewidywać, i że nie można tymi trudnościami tłumaczyć niedomagań w pracy — świadczy korespondencja kol. Bożka ze Szkoły nr 9 w Katowicach - Ligotce:

„Ażby każdemu umożliwić przygotowanie się do każdego tematu i dyskusji,

lub powtórzenie zaległego materiału, w naszej świetlicy skompletowaliśmy z pomocą szkolnej biblioteczki biblioteczkę szkolniową ZMP, z której po lekcjach wszyscy mogą korzystać”.

WNIOSKI SĄ PROSTE

O czym świadczą te korespondencje i przykłady?

Niewątpliwie o tym, że obok Zarządów Szkolnych ZMP, które dobrze prowadzą pracę szkolniową, jak np. w Liceum Pedagogicznym w Głogówku — wiele prowadzi te prace słabo, bezplanowo. Dzieje się tak najczęściej dlatego, że Zarządy Szkolne ZMP nie trzymają się programów i wytycznych opracowanych przez Wydział Agitacji i Propagandy ZG ZMP, lecz na własną rękę układają swoje plany.

Trzeba, żeby Zarządy Szkolne zapoznali się z tymi programami, szczególnie z programem samokształcenia aktywistów i na nim oparli swoją pracę szkolniową.

Za mało uwagi poświęcały sprawie szkolenia ideologicznego w szkołach instancje organizacyjne, szczególnie Zarządy Powiatowe i równorzędne. W Zarządzie Miejskim ZMP w Krakowie instrukcja o szkoleniu ideologicznym w szkołach przeleżała od listopada do lutego w szufladzie i nie została przekazana Zarządowi Szkolnym. Zarząd Miejski ZMP w Szczecinie szkolni propagandystów dla kół szkolnych w ten sposób, że program szkolenia nie pokrywał się z programem zajęć szkolniowych, które mieli oni prowadzić.

Trzecia trudność, na jaką napotykały zespoły szkolniowe w szkołach — to brak materiałów szkolniowych.

Jeśli więcej zainteresują się tym instancje organizacyjne i więcej inicjatyw okażą Zarządy Szkolne ZMP, trudności z materiałami szkolnymi da się łatwo usunąć.

Sprawa szkolenia ideologicznego jest nierozdzielnie związana z całą działalnością kół ZMP.

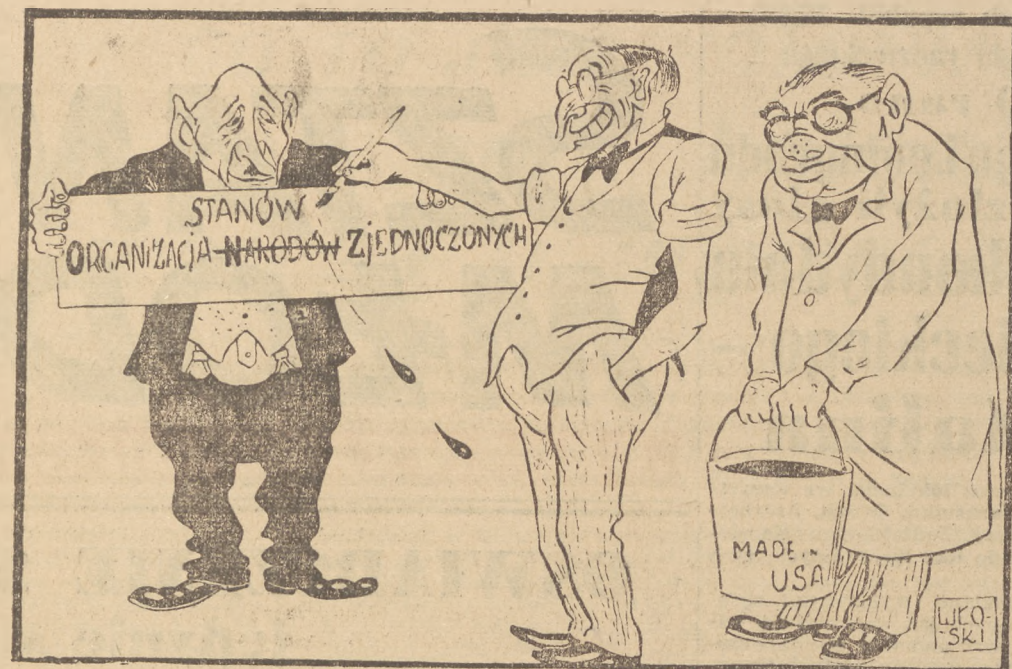
Kóło ZMP w szkole nie uzbrojone ideologicznie, nie podnoszące stale świadomości politycznej swoich członków — nie może być aktywne, skutecznie wykonać swoich podstawowych zadań, nie może walczyć o poziom i treść nauczania w szkole.

Słaba aktywność, niewykonywanie zadań, słabe oddziaływanie na młodzież nie zorganizowaną wynika przeważnie z niskiego poziomu szkolenia politycznego.

Rozumieją to coraz bardziej aktywiści ZMP w szkołach, mówili oni o tym wielokrotnie na ostatnich Wojewódzkich Naradach Aktywu Szkolnego — trzeba więc szybko zamienić te słowa na praktyczną działalność.

Podnieść szkolenie ideologiczne na wyższy poziom, zaplanować je w oparciu o programy i instrukcje ZG ZMP, podnieść poziom wykładów i dyscyplinę na zajęciach szkolniowych — to jedno z czołowych zadań ZMP-owskich organizacji w szkołach w drugim półroczu.

(JW)

ONZ, przekształcając się w narzędzie agresywnej wojny, przestaje być zarazem światową organizacją równoprawionych narodów. W istocie rzeczy ONZ jest teraz nie tyle organizacją światową, ile organizacją dla potrzeb agresorów amerykańskich.

Z rozmowy tow. JOZEFA STALINA z korespondentem „PRAWDY”.

PRZEGLĄD PRASY PARTYJNEJ

TRYBUNA ROBOTNICZA

ORGAN KW POLSKIEJ ZJEDNOCZONEJ PARTII ROBOTNICZEJ

„Trybuna Robotnicza” w artykule wstępnym Nr 42 (2131) porusza zagadnienie właściwej pracy politycznej - wychowawczej wśród młodzieży żeńskiej, która dotychczas stanowiła rezerwę, dla wykonania obywatelskich zadań, jakie Partia i Rząd stawiała przed młodzieżą.

„Wzmocnienie pracy wychowawczej i politycznej wśród dziewcząt jest warunkiem pełnego wykorzystania ich twórczych sił i możliwości w dziele budownictwa socjalistycznego.

Nakłada to na Związek Młodzieży Polskiej, jako kierownika politycznego całej młodzieży odpowiedzialnego za tę pracę przed Partią, poważne zadanie umoscowienia organizacji na odcinku dziewczęcym. IV i V Plenum KC PZPR wskazywały, że dla wykonania Planu 6-letniego konieczne jest wyszkolenie tysięcy kwalifikowanych kadr. Przy wykonywaniu tego zadania trzeba przede wszystkim uruchomić rezerwy, tkwiące wśród naszych kobiet,

Więcej dziewcząt do szeregów ZMP

a szczególnie wśród ich młodego pokolenia.

„Trybuna Robotnicza” podkreśla, że w realizacji zadań stojących przed organizacją ZMP, należy troszczyć się o podniesienie kwalifikacji zawodowych dziewcząt, tworzenie młodzieżowych brigad kobiecych, kierowanie młodych dziewcząt do szkół przemysłowych itp.

„Trybuna Robotnicza” zwraca uwagę, że w tych zakładach pracy, gdzie organizacja ZMP-owska wciągnęła w swe szeregi znaczną ilość dziewcząt i rozciągnęła nad nimi właściwą opiekę — młode robotnice wywiązują się należycie ze swych obowiązków produkcyjnych, biorą aktywny udział w pracy organizacyjno-politycznej, przyczyniając się do umoscowienia organizacji ZMP-owskiej.

„Dowodzi tego fakt, że np. w Zakładach L 16, gdzie dobrze pracuje ZMP, wszystkie zetempówki biorą udział we współzawodnictwie, a wiele z nich, jak: Magdalena Czajor, Wanda Soczka, Karolina Ziszczak, Magdalena Milek i Leokadia Bialik zdobyły zaszczytne miano przedmiotów pracy, wykonując systematycznie do 200 proc. normy. Zarząd fabryczny tego zakładu troszczy się również o awansowanie wyróżniających się w pracy dziewcząt. W ostatnim okresie awansowano Magdalę Czajor na pracowniczkę kontroli jakości i ilości produkcji, a Zdzisławę Bednarczyk przesunął na referenta personalnego.

W robotniczej spółdzielni krawieckiej „Nasza Praca”, gdzie w ZMP są zorganizowane prawie wszystkie dziewczęta, wprowadzone z ich inicjatywy współzawodnictwo w oszczędzaniu, które przyniosło w ubiegłym roku ponad 400 tysięcy złotych oszczędności.

Albo jeszcze inny przykład: W Chorzowskiej Spółdzielni Spożywców, gdzie w Zakładach kół jest ponad 50 proc.

dziewcząt, organizacja ZMP-owska pracuje dobrze i sprężysto”.

Nie wszystkie jednak organizacje ZMP doceniają to zagadnienie. Jest wiele powiatów, gdzie ilość dziewcząt w naszej organizacji jest bardzo znikomą. W powiatach jak np. Katowice, Bielsko, Cieszyń ilość dziewcząt w organizacji ZMP nie przekracza 20 procent.

„Niedociągnięcia te i braki wynikają z niedostatecznej pracy politycznej i wychowawczej ZMP wśród dziewcząt. Jest to również wynikiem słabego oddziaływania aktywistów i członków ZMP na młodzież zrzeszoną w szeregach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”, która to organizacja jest transmisją ideologii ZMP do szerokiego mas młodzieży niezorganizowanej. Źródła tych niedociągnięć i braków leżą również w niedostatecznym udziale dziewcząt we władzach ZMP. Tak np. w powiecie bełzskim tylko 12 proc. dziewcząt jest wybranych do władz ZMP, a w Zabrzu — 17,5 proc.”

Na zakończenie „Trybuna Robotnicza” podkreśla, że aby przezwyciężyć te braki i błędy na odcinku pracy wśród dziewcząt, organizacja ZMP-owska powinna systematycznie zajmować się tym ważnym odcinkiem pracy.

„Wciągając do realizacji zadań produkcyjnych nowe zastępy dziewcząt — kończy „Trybuna Robotnicza” — o hejmując je coraz szerszym zasięgiem współzawodnictwa pracy, umoscowiając organizację zetempowską wśród pracujących młodzieży żeńskiej w mieście i na wsi oraz stale podwyższając poziom pracy politycznej - wychowawczej wśród nich, organizacje zetempowskie powinny pamiętać słowa tow. STALINA: „KOBIECY... TO WIELKA SIŁA. CHOWAĆ TE SIŁE POD KORCEN — ZNACZY POPEŁNIĆ PRZESTĘPSTWO. NASZ OBOWIĄZEK POLEGA NA TYM, ŻEBY „WYSUWAĆ KOBIECY NA PRZÓD I URUCHOMIĆ TE SIŁE”.

W. B.

Kwiatki z atlantyckiej łączki

KIEDY OJCU NIE WOLNO BYĆ MIŻEM

Każdy żołnierz amerykański może, jak wiadomo, ożenić się z Niemką. Każdy? No, nie zupełnie. Zależy to bowiem od koloru skóry.

Na 500 żołnierzy, Murzynów, którzy złożyli podanie o zezwolenie na zaślubienie Niemki, matek ich dzieci, jedynie 25 zezwolenia takie otrzymało.

W Niemczech Zachodnich znajduje się 2.100 dzieci, których ojcami są Murzyni, żołnierze armii amerykańskiej. Los tych dzieci jest godny ubolewania. Rasistwie amerykańskie nie wiedzą już sami kim bardziej pomiać: „brudnym” Murzynem, białą kobietą, która zapomniała o „świątyni obywateli” swojej rasy, czy też nieszczęsnym owocem „grzesznego” związku. (HAK)

PSIA MISJA Przed paru dniami sprawozdawca radiowy londyńskiej BBC — po stwierdzeniu, że obraz zniszczeń w Korei wyglądał z daleka nawet dosyć romantycznie (!) — zapowiedział sprawozdanie z wystawy psów w olbrzymiej hali „Olimpia” w Londynie.

Dowiedziemy się więc, było tam aż ponad 5 tysięcy psów wszystkich ras — oczywiście arystokratycznych, legitymujących się

metrykami urodzenia, niejednokrotnie aż do 5-go pokolenia wstecz.

Him! Co? My też kochamy psy — więc niech sobie oni tam też swoje chowają.

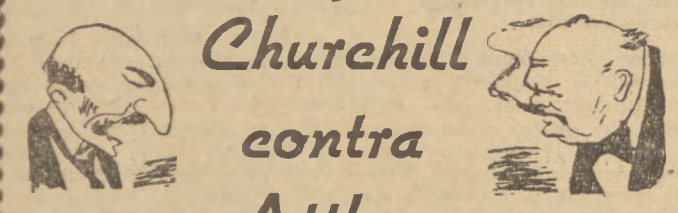
Ba — gdyby tylko to — to oczywiście. Ale dowiedzieliśmy się dalej, że wiele z nich ma opuścić brzegi Anglii i udać się do Europy.

Czy dlatego, że im w Anglii źle?

O nie! Sprawozdawca stał nowocześnie. Poprosił, „wiele z tych psów będzie miało poważne misje do spełnienia w Europie” (cytujemy sprawozdawcę).

Dziwicie się? Ja też się dziwiłem — ale tylko do chwili, gdy uprzytomniłem sobie, że w hitlerowskich obozach koncentracyjnych psy też miały „poważne misje” do spełnienia. (st.)

Heca w Parlamencie czyli Churchill contra Attlee

MIEJSCE ARKJI — Angielska Izba Gmin
CZAS — 15 lutego 1951 r.
OSOBY — Churchill, Attlee, Minister Wojny J. K. M. — Shinwell, Glos z law lewicy
ATMOSFERA — w pierwszej fazie burzliwa, w drugiej fazie zgodna
DIAGNOZA — Delirium Trumans

A było mniej więcej tak:

CHURCHILL — Zarzucam panu, panie Attlee niedostateczne docenianie problemu dobrobytu. Pan, panie Attlee, ponosi odpowiedzialność za to, że Anglia nie wyprodukowała dotąd ani jednej bomby atomowej!

ATTLEE — Panie Churchill — niech pan przestań! Nie jestem upoważniony do...

CHURCHILL — Tu nie chodzi o upoważnienia, a o bombę atomową — pan rozumie — O BOMBĘ ATOMOWĄ!!!

ATTLEE — Rozumiem, ale...

CHURCHILL — ...ale Stany Zjednoczone już nas tu zbyt daleko wypredziły. A przecież był czas, że badania naszych uczonych były o wiele dalej posunięte.

ATTLEE — ...ale Stany Zjednoczone są naszym moim sojusznikiem, który...

CHURCHILL — ...który bez naszej pomocy nie będzie w stanie doprowadzić swego wielkopomnego dzieła do końca. Panie Attlee — w imieniu opinii żądam konkretnej odpowiedzi — jest bomba, czy nie ma bomby?

ATTLEE — Panie Churchill — zagadnienie, które pan porusza jest natury...

CHURCHILL — Obojętne jakiej natury — aby tylko była bomba atomowa!

MINISTER WOJNY SHINWELL — Panie Churchill —

chill — czy swoim przemówieniem nie sprawia pan zbyt wiele przyjemności — naszym wrogom?

CHURCHILL — Hm, możliwe.

ATTLEE — (do izby): Panowie! Powszechnie znana jest nasza wola narzucenia światu pokoju. Musimy za wszelką cenę zwiększyć kredyty na uzbrojenie Europy Zachodniej...

CHURCHILL — (do siebie) Dobrze mówił. Tak samo musiałbym i ja mówić.

ATTLEE — ...na rozbudowę przemysłu wojennego, na produkcję najnowocześniejszych czołgów, samolotów...

CHURCHILL — Bravo! (do siebie). Pierwszeństwo. Pocieszna dusza ten Attlee. Mówi i czymż prawdziwy konserwatysta.

ATTLEE — ...i dlatego proponuję przegłosowanie ustawy o zamrożeniu płac, która nam pozwoli na zwiększenie kredytu zbrojeni.

GŁOS Z LAW LEWICY — I obniżkę stopy życiowej nas pracujących!

ATTLEE — Ofiarę ponosimy wszyscy. Obrona kultury zachodniej wymaga i będzie nadal wymagała ofiar!

CHURCHILL — (do siebie — głośno): Wspaniały Attlee! Co mi się stało, że go napastowałem?

GŁOS Z LAW LEWICY — DELIRIUM TRUMANS — Panie Churchill!

SŁOSTAN

Na marginesie kampanii wyborczej do władz Zw. Zaw. We władzach wszystkich instancji organizacyjnych Zw. Zaw. POWINNI ZASIADAĆ PRZEDSTAWICIELE MŁODZIEŻY

Na wszystkich szczeblach organizacyjnych Związków Zawodowych rozpoczęła się kampania sprawozdawcza wyborcza. Kampania ta, obejmująca grupy związkowe, rady oddziałowe i zakładowe (miejscowe), zarządy oddziałów i okręgów wszystkich związków zawodowych, trwać będzie do dnia 15 kwietnia br.

Od wyników szerokiej kampanii przedwyborczej, akcji sprawozdawczej i wyborów nowych władz instancji i ogólni organizacyjnych Związków Zawodowych, wiele się spodziewamy w naszej walce o przedterminowe zakończenie 2-go roku budowy podstaw socjalizmu w Polsce.

USTERKI W PRACY OGNIW ORGANIZACYJNYCH ZW. ZAW.

Niektóre ognia Związków Zawodowych niedostatecznie jeszcze mobilizują energię i zdolności klasy robotniczej do przedterminowego wykonania planów produkcyjnych i często również niedostateczna jest ich troska o sprawy bytowo-ludzi pracy.

Są wypadki, dość nieliczne co prawda, jak w PZPR im. II Armii WP, gdzie na 7.000 zatrudnionych osób nie było lekarza zakładowego, albo jak w PZPW w Białymstoku, gdzie w Złobku brak było umywalni i szatni. Rady Zakładowe nie zainteresowały się tymi faktami.

Skąd biorą się te braki? Biorą się one ze słabego powiązania niektórych ogniw Związków Zawodowych z klasą pracującą, z nielubianą tendencją lekceważenia i pominięcia Rad Zakładowych przez niektóre dyrekcje zakładów pracy, ze słabej często współpracy Rad Zakładowych (miejscowych) z Partią i ZMP. I tu właśnie należy szukać przyczyn takich wypadków, jak np. przyniesienie oznaki Przewodnika Pracy młodym robotnikom w PZCJN w Miłanówku bez wiedzy rady młodzieżowej kol. Ciarki (jak nam donosi kol. A. Makowski).

Trzeba powiedzieć, że nasi radcy młodzieżowi nie potra-

fiłi sobie dotąd wyrobić odpowiedniego autorytetu wśród młodzieży niezorganizowanej i w dyrektywach zakładów pracy.

ZMP WSPÓŁPODPIĘDZIALNY ZA PRZEPROWADZENIE WYBORÓW

Do rozpoczynającej się kampanii sprawozdawczej - wyborczej w Zw. Zaw. organizacja nasza przywiązuje dużą wagę. Obok organizacji partyjnej, nasze ognia ZMP będą się czuły współodpowiedzialne za sprawne przeprowadzenie wyborów do rad oddziałowych, zakładowych (miejscowych), zarządów oddziałów i okręgów. Organizacja nasza, doceniając te poważne zadanie, zwraca szczególną uwagę na rolę, jaką powinna odegrać w wyborach do władz związkowych młodzież pracująca oraz wszystkie ognia organizacyjne ZMP.

Należy sobie zdać sprawę z tego, że od rezultatów przeprowadzonych wyborów zależne będą w dużej mierze wyniki dalszej pracy i rola Związków Zawodowych oraz osiągnięcia produkcyjne młodzieży pracującej.

W wyniku sprawnego przeprowadzenia kampanii wyborczej, powinniśmy mieć we wszystkich instancjach Zw. Zaw. naszych najlepszych aktywistów i czołowych przedowników pracy, cieszących się autorytetem wśród mas pracujących. Wzrosnąć przez to rola młodzieży w produkcji, wzrosnąć autorytet i naszej organizacji wobec młodzieży niezorganizowanej.

NAJBLIŻSZE ZADANIA

Nasi przedstawiciele, jako meżowie zaufania, członkowie rad oddziałowych, zakładowych (miejscowych), członkowie zarządów oddziałów i okręgów Zw. Zaw. ze szczególnym uwzględnieniem spraw młodzieżowych, będą wraz ze swymi starszymi towarzyszami dbać o sprawy produkcyjne, o stałe podnoszenie wydajności pracy, opiekować się brigadami produkcyjnymi, przestrzeganiem socjalistycznej dyscypliny pracy, skierowaniem robotników na wzajemne potrzeby pracowników, zarówno pod względem bytowym jak i kulturalno-oświatowym, mobilizować do przedterminowego wykonania planów produkcyjnych, a więc

TEATR CZŁOWIEK I MASZYNY

(WŁADYSŁAW LUBECKI: „Człowiek i maszyna”. Sztuka w 3-ach aktach. Reżyseria Z. KOCZANOWICZA, Premiera w Teatrze Nowej Warszawy).

Od szeregu miesięcy w Warszawie pracuje Teatr Nowej Warszawy.

Teatr ten za swoje zasadnicze zadanie ma wychowywanie młodzieży. Jest to teatr młodzieżowy.

Niestety, teatr wystartował niezbyt słusznym przedstawieniem dla dzieci. — Obecnie zaś dopiero po przesłaniu 6-miesięcznej przerwie wystawił sztukę nadającą się dla młodzieży lecz nie młodzieżową.

Wydać nam się jednak, iż dyrekcja teatru winna jak najszybciej włączyć do swojego repertuaru sztuki o młodzieżowej tematyce.

To stanowiłby przecież istotny cel pracy tego teatru. (RED.)

Sztuka Władysława Lubieckiego nosiła pierwotnie tytuł „Sprawa Anny Koster-skiej” czyli „Człowiek i maszyna” jest sztuką polityczną. Była ona grana przed rokiem w Olsztynie i spotkała się z dobrym przyjęciem u tamtejszych widzów, jak również z pozytywną oceną recenzentów. Krytyka wytknęła jednak piosarce pewne błędy, które starał się on we współpracy z teatrem usunąć w wersji warszawskiej. Chodziło głównie o pominięcie roli Partii, która w pierwotnym ujęciu sztuki nie odgrywała w fabryce i na scenie poważniejszej roli. Ponadto krytyka doradzała autorowi usunięcie pewnych nieprawdopodobnych cech bohaterów i wyprostowanie polityczne ich postaci.

Przedstawienie warszawskie świadczy o tym, że autor w sposób właściwy zrozumiał uwagi krytyczne i zasadnicze błędy sztuki usunął. W tej chwili „Sprawa Anny Koster-skiej” czyli „Człowiek i maszyna” jest sztuką polityczną. Siega ona śladami w dziedzinie zagadnień życia fabryki i robotników, ich walki o wykonanie planu produkcyjnego. W pracy tej przeszkadzają robotnikom sabotażysty i wrogowie, ale bezwzględnie ich nierzadzi. Wrogów klasowy postawia naprzód sabotażystą produkcję, a kiedy to się nie udaje, dzięki czujności organizacji partyjnej, kierownictwa fabryki, Rady Zakładowej i młodzieży ZPM-owskiej — postawia na spalić fabrykę. Postawienie tego problemu na scenie mobilizuje czujność klasową robotników i stanowiąc ciekawy materiał dramatyczny pozwala jednocześnie wydobyc z niego cenne wartości polityczne.

Autorowi udało się również pokazać kilka ciekawych po-

staci, które rozwijają się w sztuce, przechodzą poprzez trudne sytuacje życiowe i przeobrażają się w nich. Dotyczy to szczególnie starego majstra Kabana, który początkowo zadowolony w swych ambicjach dyrektorskich pomaga wrogowi klasowemu, ale w decydującym momencie widzi ku czemu zmierzają zbrodnicze zamiary agenta obcego imperia-lizmu i niezwykle ofiarnie ratuje swoją fabrykę, biorąc czynny udział w akcji gaszenia pożaru.

Czy sztuka Lubieckiego jest tworem jednolitym i pełnowartościowym? Wydaje się, że nie. Obok postaci żywych i prawdziwych, występują w niej bowiem postacie papierowe, których nawet duży wysiłek aktorski nie byłby w stanie uratować. Niedostatecznie wyjaśniona jest przede wszystkim postać samej Anny Koster-skiej, sprzątaczk fabrycznej, bigotki i dewotki, która daje się użyć jako narzędzie owemu Darlewickowi, sabotażystcie i szkodnikowi, decydując się za jego namową podpalić fabrykę. Nie umiał również autor ukazać w działaniu dyrektora fabryki, byłej tkaczki Denysowej. Za wiele w jej roli deklaracji, za mało akcji. Najlepiej i najplastyczniej skonstruowana jest postać starego Kabana, oraz młodzieżowej przewodniczki pracy Warszawskiej. Wrogów klasowy natomiast nakreślony jest szablonowo, według utartych reguł.

Mimo tych braków, można uważać sztukę za pozytywny wkład w dorobek festiwalu

polskich sztuk współczesnych, w którym bierze ona udział. Zawdzięcza to między innymi optymistycznemu zakończeniu, które obok budzenia czujności jest jej zaletą. Wrogów klasowy zostaje zdemaskowany.

Przedstawienie nie należało do najlepszych. Nie stuszowało ono wad sztuki, przeciwnie — może nawet jeszcze bardziej je uwypukliło. Poza bardzo ciekawą i wartościową kreacją Stanisława Libnera w roli majstra Kabana, trzeba wymienić, oceniając bardzo pozytywnie jej grę, młodzież aktorską teatru. A więc przede wszystkim M. Sadowska, jako Warszawiankę, oraz W. Zagórski i J. Nalberczak stworzyli bardzo przekonującą i tchną pracę nieklamany entuzjazmem pracy postaciami młodych robotników. Natomiast duże zastrzeżenia wywołuje ujęcie roli Anny Koster-skiej przez H. U-szyńskiego.

Reżyser Z. Koczanowicz umiejętnie rozwiązał sceny zbiorowe, ale nie potrafił wydobyc głębszych tonów z postaci, które prowadziły po scenie. Dotyczy to szczególnie ujęcia roli Darlewicka, która w koncepcji aktora Lindnera była — szczególnie plaska, nieprzekonywująca, a czasem nawet śmieszna. Jest rzeczą bardzo niefortunną przedstawiać w ten sposób niebezpiecznego wroga klasowego, gdyż to demobilizuje Z takim agentem imperia-lizmu amerykańskiego, jakiego prezentuje nam na

KONKURS RECYTACJI ZESPOŁOWEJ I INDYWIDUALNEJ

Równocześnie z ogłoszeniem konkursu śpiewu masowego, o którym pisaliśmy, Zarząd Główny ZMP — organizuje konkurs recytacji zespołowej i indywidualnej.

Na czym będzie polegał ten konkurs?

Recytacje zespołowe przygotowują na zebraniu koła wszyscy ZMP-owcy razem z młodzieżą niezorganizowaną oraz drużyną harcerską. Sposób wykonania recytacji (podział na głosy, ustawienia itd.) pozostawiony jest do wyboru.

Do konkursu recytacji indywidualnej mogą przystąpić poszczególni członkowie kół ZMP oraz harcerze, którzy przygotowują do konkursu przynajmniej dwa wiersze z repertuaru podanego przez ZG ZMP. Złożą się nań wiersze poetów polskich, radzieckich, oraz postępowych poetów innych narodów.

Należy pamiętać, że biorących udział w konkursie obowiązuje korzystanie wyłącznie z repertuaru ustalonego przez ZG ZMP. Większość tych wierszy zamieszczamy na tej i następnej stronie. Oprócz tych wierszy w skład repertuaru wchodzi jeszcze utwory następujące: Włodzimierza Majakowskiego — „DOBRE” (fragment poematu — „Wiersze wybrane” Wł. Majakowskiego), „PIEŚŃ BŁYSKAWICA” („Majakowski — Armii”), T. Ur-gacza — „UDERZAMY” (fragment poematu o ZMP — „Nasza świetlica”), Włodzimierza Słobodnika — „POCHÓD” („Wiersze zebrane” — Wł. Słobodnika) Czesława Janczarskiego — „MAŁY JAPONCZYK KANO” („W naszej świetlicy”), Władysława Broniewskiego — „MOST PONIATOWSKIEGO” („Wiersze zebrane” Wł. Broniewskiego), Zdzisława Wróblewskiego — „BRATERSTWO” („W naszej świetlicy”), Aleksandra Bezymienskiego — „PIEŚŃ BO-JOWNIKÓW POKOJU” („Sztandar Młodych” — 1.X.1950 r.); Stanisława Wygodzkiego — „PRZECIWKO WOJNIE” — oraz fragment poematu „Świt nad Nową Hutą” — W. Woroszyńskiego — pt. „Wiosna” („Sztandar Młodych” — 22.VII.1950).

Okres przygotowawczy do konkursu — trwa do końca lutego br. już bowiem w początkach marca rozpoczną się pierwsze eliminacje.

Władysław Broniewski

Komuna Paryska (fragmenty poematu)

Stuchając wstał zataj,
Czoła nie zniżaj,
Oto opowieść o dniach ostatnich
Komuny miasta Paryża.

Bębny, bębny mocą warczały,
nim świat zaświecił błąd,
padły w mieście pierwsze wystrzały,
stały barykady.

Bramy zdobyto, wzięto forty,
śmierć blińska.
Z każdej ulicy, jak z aorty,
upłynęła krew paryska.

Ale Komuna się nie podda,
Komuna śmiercią gardzi!
Paryżu gniewny, okrzyk podaj:
„Do broni, komunardzi!”

Do broni, ludu roboczy!
Dzieci! Kobiety! Starcy!
Krew ulicami broczy,
krwi jeszcze dziś wystarczy!

Nim chmury żołdackie runą,
nim przedzą po naszym ciele,
na barykady, Komuno,
do broni, obywateli!”

Czerwonych z przedmieść wyparto
i oto, świecąc stają,
w ciasne ulice Montmartre'u
wkraczają pułki z Wersalu.

I tam gdzie w marcu stracono
generałów Thomasa z Lecomtem,
oficer z szablą wzniesioną
naddbiegł, wołając przed frontem:

„Żołnierze! Trzeba wytypić
to bydło! Nie bierzcie jeńców!
Żołnierze posłuszni i łepi
stawiają pod mur po dziesięciu.

Trzaskają salwy za murem,
ziemia od krwi się lepi.
Tworze żołnierzy ponure,
na oczy zsunięte kepi.

Noc, rozświetlona łuną,
złowroga, ciężka.
Chmurami, ponad Komuną
zawisła kłęska.

Zostało już niewiele
barykad i nadziei.
„Na śmierć obywateli,
pójdziemy po kole!”

Dąbrowski lepi od kuli,
padł Raoul Rigault pod ścianą,
na skrzyżowaniach ulic
po stu rozstrzelowano.

Kanalia lud zwycięża,
kanalia krwią się karmi;
generałowie, księża,
bankierzy i żandarmi!

Po zemście nad Paryżem
już idzie zgraja katów
z bagnietem, złotem, krzyżem
przez pierś proletariatu.

Lecz Paryż umie zginąć,
Komuna się nie podda!
Wolności! tobie płynąć,
czerwona twój woda...

VII

Obrona słabnie,
nadmuchodzi śmierć,
żołdacki bagniet
w roboczą pierś.

Kamienie mokre
od ludzkiej krwi.
Dwudziesty okrąg
najdłużej grzmi.

Ostatni wystrzał
nieprędko jeszcze!
Pociski świszczą
złowieszczy deszczem

Nabij! Pał!
Bagnetem kluj!
W trzasku salw
do końca stój!

Walcz barykado!
Giń, barykado!
Ukoś się gniewna
pieśni paryskiej
Czerwonooskrzydła
ptaków: gromada
ponad trupami
leć na pociskach!

Walcz, barykado!
Giń, nieugięta!
Będzie zwycięstwo,
będzie zapłata.
Ludu roboczy,
patrz i pamiętaj!
Proletariusze
Francji i świata!

Giń barykado!
Sztandar wzniesi wyżej!
Wolna do końca,
padnij i skonał,
groźna ostatnia
w martwym Paryżu.
niezwyciężona,
niezwyciężona!

Władysław Broniewski

Słowo o Stalinie

Wiek dziewiętnasty gasł,
jak gaśnie gazowa latarnia
na ulicach fabrycznych osad,
wiek maszyn parowych i hasel,
wiek, w którym proletariatus
nie mógł ziemi wysadzić z posad

Wiek „Manifestu” Marksa,
telefonów i telegrafów,
kłęsk Komuny i zwycięstw Bismarcka,
hausse'y i baiss'y, fortun i krachów.

Rosły przedalnie Manchesterów i Łódź,
skakały akcje żelaznych kolei,
a z suteryn,
z poddaszy,
z przedmieść
tłum nadchodził
z pierśią napę
i z piękną nadziei.

Pieśni Pottiera, w krwawej glorii
dalej szum pokoleniom,
„Rewolucja — to parowóz historii” —
powiedziała Marks, działał Lenin.

Wiek dziewiętnasty gasł
jak lampa gazowa w oddali.
Zrodzony wśród walki klas,
lat dwadzieścia miał Stalin.

III

„Rewolucja — parowóz dziejów”...
Chwała jej maszynistom
Cóż, że wrogi wiatry powieją?
Chwała płonącym iskrom.

Władysław Broniewski

Magnitogorsk albo rozmowa z Janem

Siedzę z Janem w trzynastej celi
na Ratuszu, pośrodku miasta,
trzy dni temu razem nas wzięli,
posadzili, trzymają i basta.

Na podłodze sen nasz nielekki,
zupę dali, że ples jej nie zje,
Jana broni pancerz dialektyki,
mnie — cienkutki oblok poezji.

Smród, robactwo, ciężkie chrapanie...
Ano — różnie w życiu się dary.

Ktoś nabazgrał węglem na ścianie:
„Niechaj żyje walka piekarzy!”
Ja — cóż? Gwizdać! Siedzę od piątku,
mogę siedzieć tak choćby miesiąc,
ale Jan ma katar żółdka,
nie i lat bez mała sześćdziesiąt.

Trzeba jego hartu i woli,
żeby ważył to sobie lekce.

Władysław Broniewski

Elegia o śmierci Ludwika Waryńskiego

Jeżeli nie lekasz się pieśni
stłumionej, złowrogoj i gluchej,
gdy serce masz męża i jeśli
pieśń kochasz swobodną — posłuchaj.

Szeroka, szeroka jest ziemia,
gdy myślą oparnąć ją lotną,
szeroko po ziemi więzienia,
głęboka w więzieniu samotność.

Już dzisiaj przeżarte skorbutem,
już nogi spuchnięte i martwe,
już koniec, już płuca wypłute, —
lecz palą się oczy otwarte.

Poranek marcowy. Jak cicho.
Jak dziwna się jasność otwiera.
I tylko tak trudno oddychać,
i tylko tak ciężko umierać.

Posępny jak mur Szlisselburga,
głęboki jak dno owej ciszy,
zza krat, z więziennego podwórka
dobiega go śpiew towarzyszy.

I słucha Waryński, lecz nie wie,
że cienie się w celi zbierają,
powtarza jak niegdyś w Genewie:
Kochani... ja muszę do kraju...

Do Łodzi, Zagłębia, Warszawy
powróć zasłupięty, uparty...

Chwała tym, co wśród ognia i mrozu
jak złom granitowy trwali,
jak wcielona wola i rozum
jak Stalin.

Przeleciały watahy lotne
białogwardyjskiej konnicy...
Trwał, jak skała samotny,
Carycyn.

Party niemieckie kolumny,
walły stalowym gradem,
aż padły pod pięknym i dumnym
Stalingradem.

Pokój, pokój, pokój
Pokojem oddycha świat.
Ty go strzeżesz, opoko,
Związku Republik Rad.

IX

Piękne i groźne jest morze,
gdy pędzi po falach szkuwał,
piękny jest w niebie orzeł
nad szczytami urwistych skał,

piękny jest napór i trwanie,
piękny jest lot i polot:
morze zatrzyma granit,
orle wyprowadzi samolot.

myśli wyprowadzą czynny,
czyny legną opoką...
Chwała imieniu Stalina.
Pokój światu, pokój...

ne bo człowiek, gdy go brzuch boli
zapomina i o dialektyce!

Siedzę, siedzę, nocą godzinę,
Jan się zdrzemnął, o ścianę wparty,
nad globusem jego tylny
zaświtał kwadrans po czwartej.

Śięknął, ocknął się i beztrosko
wyprostował sgarbione plecy:
„Włacz — powiada — w Magnitogorsku
dziś ruszają dwa wielkie piece...”

Świt był szary, pełną niechętnie,
jakby mieli go zarynąć nad miastem,
i myślałem sobie: „Jak pięknie
w tej parzywej celi trzynastej”.

I o Janie myślałem jeszcze,
i gdzie Rzym, gdzie Krym, a gdzie Polska,
i płonęły w śledczym areście
wielkie piece Magnitogorska.

Ja muszę... do kraju, do sprawy,
do mas, do roboty, do partii...

Ja muszę... — I śpiw się wywo,
i myśli urwowa się panno.

Ta twarz już woskowa, nieżywa,
lecz oczy otwarte nie gasną.

Gdzieś w górze krzykliwy i czarny
róg płactwa rozsypany w szereg,
jak czcionki w podziemnej drukarni,
gdy nocą składali we czterech:

Fabryka Łilpowa... róg Złotej...
Zarawia... adresy się mylą...
roboty... tak wiele roboty...
i jeszcze dziesiąty pawilon...

Ach, płuca wypłute nie boją,
śmierć w szparę judasza zazięra,
z ogromną tęsknotą i wolą
tak trudno lat siedem umierać.

Wypalą się oczy do końca,
a kiedy zabraknie płomienia,
niech myśl, ta pochodnia płonąca,
podpalą kamienne więzienie!

Raz jeszcze się dźwignął na boku:
— Ja muszę... tam na mnie czekają...
i upadł w ostatnim krzotoku,
i skonał. I wrócił do kraju.

Włodzimierz Majakowski

Rozmowa z towarzyszem Leninem

Kłębem zdarzeń, zgiełkiem powszednim
odpłynął dzień w miarowe zmierzchanie.
Dwóch nas w pokoju:
ja i Lenin —
na fotografil na białej ścianie.
Usta otwarte w mocnych słów potoku,
warga szczecinkę wosów naprężył
w potężnej czaszce ścietą głęboko
w zmarszczkach na czole ludzka myśli potężna.
Tam pewnie pod nim przechodzą tysiące.
Tam las chorągwi... rąk trawa...
I wstałem z krzesła w radości jak w gorąco,
chciałbym tam iść — bieżące sprawy zdawać!
„Towarzyszu Leninie ja z własnej ochoty.
nie jak na służbie, składam raport z nowin.
Towarzyszu Leninie, ten kawał roboty
będzie zrobiony i już ją się robi.
Gołmy, oddzielamy gołe płaszczce,
mocniej ciągniemy ruderę i węgiel.
A obok tego jest bardzo wiele
paskudztwa, bredni — jest na potęgę.
Ciężko odgryzać się, opędać codzień.
Bez ciebie nie wszyscy kroku dotrzymali.

Wzdłuż naszej ziemi, a i wokół chodzą
bardzo dużo wszelakiej kanalii.
Cała się typów galeria gromadzi.
Ani ich nazwę, ani oblicze.
Kulacy i biurokraci, Lizuchy, sekciarze i pijanice —
piers wypuczywszy, spacerują dumnie,
znaczek przy piersi raz po raz skubną.
My ukróćmy ich, to się rozumie,
ale wszystkich ukróć okropnie trudno.
Towarzyszu Leninie, gdzie fabryki dymią
i na pokrytej śniegiem i zbożem ziemi —
twoje wchłonawszy serce i imię
myślimy, oddychamy, walczymy, żyjemy!”
Kłębem zdarzeń, zgiełkiem powszednim
odpłynął dzień w miarowe zmierzchanie.
Dwóch nas w pokoju:
ja i Lenin —
na fotografil na białej ścianie.
Tłum.
ADAM WAŻYK

Włodzimierz Majakowski

Lewą marsz (marynarzom)

Rozwijajcie się w szyk marsza!
Gardłować — innym razem!
Ciszej tam, mówcy!
Teraz głos ma towarzysz Mauzer.
Dosyć się prawem żyło,
które dał nam Adam i Ewa,
zajeździł historię kobyłę.
Lewa!
Lewa!
Lewa!

Tam, za górami tortur
słoneczna ziemia niczyja.
Za głód, za morze mordu
krok milionowy odbijaj.
To nie, że najemna nas banda
stalową lawą zalewa.
Nas nie zadławi Ententa.
Lewa!
Lewa!
Lewa!

Blękitnobluzi, pędzicie!
Za oceany!
Smiało!
Czy w pancerników na redzie
ostrze kilu stępiało?
To nie, że koroną służebną
grozi brytyjski lew wam.
Aliaanci komuny nie zgębiają.
Lewa!
Lewa!
Lewa!

Czy zgasań orle żrenice?
Czy przeszłość zmoże nas w walce?
Mocuj światu na grdyce
proletariatu palce!
Murem pierś nastawiaj!
Flagami niebo zaćmiewaj!
Który tam rusza z prawej?
Lewa!
Lewa!
Lewa!

Tłum:
LUCJAN SZENWALD I ADAM WAŻYK

Włodzimierz Majakowski

Marsz Październikowy

Jaśniejele w świecie, raz, dwa, trzy.
hasło najprostsze znam: Więcej kombatantów
trzeba się w jedną ludzkość zjednoczyć. Więcej motorów
wszystkim, nam, wam. Stał i chleb, żelazo i węgiel
Sami życie na hart wykuwamy. daj, daj, daj.
Pot — elektryczny prąd. Ściągać się w pracy, prześcigać będziem —
Rozwijaj pełny i nieprzerwany Sztolnia, huta, most.
bieg, szyk, front. Kto tyle dobył, więcej dobiedzie —
Głębiej i szerszej, pracować ot tak chęć. stali ton sto.
Stawiaj zwycięski krok: niebo i ziemię Wzrokiem stalowym
Hej, zaoszczędzim na pięciolatce i przni.
rok, rok. Nie zamilki jeszcze ostry, klasowy
Kiedy już bardzo chce ci się bratku, bój, bój, bój.
dobrej produkcji brył — nawet tuzin lat może
stuprocentowy daj, i bez braków, musztry pamiętaj krok.
płon swych sił. Czerwona Armio, na lądzie, na morzu
Stalą nam isni z generalnej budowy wbił w dal wzrok.
każdy zawias i ówiek. Jaśniejele w świecie, twarze robocze —
Hej, podwieziemy masom ludowym najprostsze znam:
chleb, chleb. trzeba się w jedną ludzkość zjednoczyć
W swierdliadło sercem zajrzyj głęboko nam, wam.
oosyć z kopciul i rdzy. Tłum.
Bez wahań. Partii dotrzymaj kroku LEON PASTERNAK

Wiktor Woroszyński

CI, CO ZGINĘLI

ZETEMPOWCOM —
w 25-tą rocznicę śmierci
Władysława Hibnera,
Władysława Kniewskiego
i Henryka Rutkowskiego

Pluton
dwukrotnie
nie chciał strzelać —
dygotało,
mlecząc,
wziewanie,
ale trzecia salwa
dosięgła sere —
i krew
wsiać w
ziemię.

Tu
zbędnych
nie trzeba słów:
w rocznicę zbrodni obydnej
wiemy, w imię czego
naprzeciw łuf
wyszli
Kniewski, Rutkowski,
Hibner.

Dziś
rewolucji pęd
wyrósł drzewem.
Towarzyszu,
w umysł i serce wryj:

Oni — zginęli.
Krew — wsiać w ziemię.
Mysły
z tej
krwi.

M. A. P. P. (Izbach)

BALLADA o LI CZANIE i LENINIE

W Pekinie gwaro, jak w każdej stolicy
W Pekinie jest mnóstwo ulic.
Długo walegał się po ulicach
Li Czan, biedny chiński kulis.

Potem w polu dozorca miał złego,
który zgnęał się nad Li Czanem.
Odkąd Li Czan pracuje u niego,
Zamiast pleców ma krwawą ranę.

Na polach pełnych herbaty pachnącej
Wionęło raz ciepłym wiatrem.
Barczysty przechodzień zgubił niechcący
zadrukowaną plachtę.

I jeden z kulisów — zbity, skopany —
Przecztał o takim kraju,
Gdzie zamiast złych, okrutnych tyranów
Kulisi rządzić mają.

Li Czan gazetę jak świętość schował.
(Zaledwie mu się udało).
W gazecie był „starszy” wolnych owych
I imię Lenin brzmiało.

Odtąd biedni kulisi marzyli
Codziennie dniem i nocą
I układali baśnie o chwili,
Gdy Lenin im przyjdzie z pomocą.

I o tym, że ród mandarynów zginie,
A z pół ryżu białych
Lenin zbierze w czerwonym Pekinie
Kulisów z Chin całych.

Wieczorem po pracy padali pokotem
I długo w nocnym cieniu
Nie przestawali mówić o tym,
Który nazywał się: Lenin.

I długo patrzyli, jak urzeczeni,
W zmrużone oczy portretu
I żarliwie modlili się, żeby Lenin
Przyszedł do nich z gazetą.

Li Czana wygnano. Biedny kulis
Znowu błąkał się po Pekinie,
Szum i gwar i tyle ulic...
Li Czan chyba z głodu zginie.

Wtem słyszy Li Czan gawędziarzy krzyki —
Biegna ludzie zmartwieni —
„Umarł największy z bolszewików!”
„Umarł w Sowietach — Lenin!”

Li Czan się zachwiał. Li Czan zbladł.
Dreszcz grozy wstrząsnął Li Czanem,
W oczach Li Czana pociemniała światła,
Li Czan się oparł o ścianę.

Umarł Lenin! Czy Li Czan śni?
I on — biedny chiński kulis
Będzie się męczył do końca dni
Pod groźbą bata i kuli?

Umarł Lenin! A miał ich bronić!
Miał do buntu dać znak im...
Nigdy Li Czan łązy nie uronił,
A teraz Li Czan zapłakał...

TADEUSZ URGACZ

LIST KOMSOMOLCA

Ten krótki komsomolski list
z zapachem moskiewskiego lata
przesyłam wam jak pozdrowienie,
co ciepły, szczerzy echem wraca.

Niech wam przyjazne wiatry wieją,
niech szczęście sprzyja wam bez granic,
niech koleguje z wami śmiech
i czerwce — błądy roześmiany.

Trzymamy razem jeden front
i jedną prowadzimy walkę,
tym samym rytmem grzmi nasz krok,
serca tym samym płoną żarem.

Więc wiecie, bracia z ZMP,
od komsomolca uścisk tratni
i dobrze pamiętajcie, że
w tej walce nie jesteśmy sami.

Bo kiedy noc zapada mglista,
kiedy na Kremlu grzmią zegary.

wtedy przez okno w świat spogląda
przyjaciel nasz, towarzyszu Stalin.

I chociaż noc i wiatr i deszcz,
i nie nle widać w mroku lampy,
On widzi ciebie, bracie z Tokio,
i ciebie bracie mój z Warszawy.

On widzi nasze proste serca
i nasze pracowite ręce.
I uśmiech usta Mu otwiera,
otwiera dla nas Jego serce.

On umysł swój jak kryształ jasny
i uśmiech usta Mu otwiera,
oddal młodemu światu,
On, przyjaciel młodych ludzi Stalin.

On czuwa, On jest zawsze z nami,
choć noc i mgła i wiatr i deszcz —
więc, bracia z Tokio i z Warszawy,
spokojny może być wasz sen.

MIKOŁAJ GRIBACZOW

John Big

John Big. Kiedyśmy się spotkali,
już bój nad Labą cichł,
jako żołnierze w obcym kraju
zestaliśmy się, John Big.

Na taką, bracie, uroczystość
w sam raz wiosenna pora,
woda — wierzbiny mknęły listki
lżej niż płaszcze pióra,
skrzypiała tina, skowronek dzwonił,
gdy głośno dudniące płynął prom.

John Big, ścisnąłeś moje dłonie,
objąłem cię, Big John.
I pokój, pokój rozbrzmiewał w krag,
upajał, w krew się wtoczył,
rósł i zespalał setki rąk,
rozjaśniał setki oczu.

Z manierek chłodnych ty i ja
w tę piękną porę roku
piliśmy wino aż do dna
za pokój, pokój

I wśród żołnierskiej grupy stojąc,
dłoń ma ujęwszy znów,
za przyjaźń naszą wykuta w bojach,
John Big, tyś toast wznosił.

Tak, była wiosna... Sok zielony
tętnił pod korą w pniach,
kwiat się przechylił w słońca stronę
i pszczołę przyciął kwiat.

Był czas na miłość i na przyjaźń,
był prosty słów tych sens:
— złożywszy brzoń, niech zgodnie żyją
mieszkańcy wszystkich ziem.
Lecz ja manierkę wychyliwszy
tak wtedy przemówiłem:
— pomnij, Big John, świat stary jeszcze
i pręda dzwoni — żyją.

Dokąd więc starczy tchu, John Big,
stój twardo przy swych prawach,
ażby jutro z kości twych
nie wyrastała trawa...

„Ale zaledwie rok przeminął,
nauka poszła w las
i już ku brzegom Grecji płyną
oddziały z USA.

Żołnierz, który na Łabie marsz
skończył — w dalekie strony
znów płynie, aby jakiś tam
król zasiąść mógł na tronie.

I nowy bój, i nowy znój,
i w ogniu zbocza gór...
Powiedz, Big John — tobie, Big John,
po diabła jakiś król?

W tym samym roku jeszcze słysze,
że już nie jeden pułk,
lecz że się wiele statków zbliża
z wojskiem — do chińskich wód.

Słysz, że tam, w dalekim kraju,
padł jakiś sierżant w boju...
Może w ten właśnie bój wystąpił,
John Big, kompanię twoją?

A Churchill żywy i Dulles żywy,
i mister Acheson.
To oni dalej, dalej,

tak sprawy układają,
by móc podeptać i wypalić
bombami ziemię całą.

A jeśli nawet nie poległeś,
jeśli kto inny poległ,
ich złość spróbuje cię dosięgnąć,
nadejdzie twoja kolej;
oni to wpiszą na przychód swój
żołnierską krew i żon...
Ale mój lud,

nie durnie wszak, Big John.

Narkotyk śmiatych nie zwycięży.
John Big, wstań przeciw mrokom.
Niech wszyscy ludzie walczą
za pokój, pokój,

Oni to, uzbrojeni w prawdę,
rozgromią wrogów swych,
więc jeśli jeszcze żyjesz
— stawaj

do walki tej, John Big.

Tłum. ADAM WŁODEK

MICHAŁ ŚWIETŁOW

GRENADA

Jechaliśmy stępą
Pędziliśmy w kłębach.
I „Jabloczko” piosnkę
Trzymaliśmy w zębach.
Ach, piosenkę tę dotąd
Na pewno pamięta
Malachit stepowy,
Murawa pomieja.
Lecz inną pieśń jeszcze,
O obcym narodzie,
Do słodka „rzytroczył”
Towarzysze w pochodzie,
I śpiewał choć rodak,
Tutejszy jak ja —
„Grenada, Grenada,
Grenada maja”.

Na pamięć tę piosnkę
Jak pacierz znał pański;
Lecz skąd do mojej
Ten smutek hiszpański?
Kijowie, Poltawo,
Od kiedy w twe strony
Przybyły z Grenady
Hiszpańskie canzony?
Nie w twoim to polu,
Ukraino, wśród żniwa
Tarasa Jaewcezenki
Papacha spoczywa?
I skąd przyjacielu,
W piosence twej lka?
„Grenada, Grenada,
Grenada maja?”

A chochoł — marzyciel
Po malej chwileczce
Powiada: „Grenadę
Znalazłem w książeczce.
Wysoki to honor
Tak wielkie mieć imię.
Jest powiat grenadzi
W hiszpańskiej krainie.
Jam chatę porzucił
I walczyć szedł po tom.
Ze ziemię w Grenadzie
Ja oddać choć chłopom,
Zegnajcie, najmilsi,
Powróć, Bóg da,
„Grenada, Grenada,
Grenada maja?”

Pędziliśmy w zmoju
By poznać dokładnie
Gramatykę boju
I słowa armatnie.
Świat wstawał na niebie,
By znowu się schować,
I koń się utrudził
Po stepie cwałować.
Lecz „Jabloczko” szwadron
Woją grał bez wyklęcia
Na skrzypcach epoki
Smyczkami cierpienia.
I gdzieś, przyjacielu
Podziła się ta
„Grenada, Grenada,
Grenada maja?”

Na ziemię od kuli
Zwalilo się ciało,
Rozstało się z siodłem,
A nigdy nie chlebało.
Nad trupem się księżyc
Potoczył jak łza,
I wargi martwiejące
Szepnęły: Grenada...
Daleko za chmury
Unosząc swą mękę
Przyjaciel mój odszedł
I zabrał piosenkę.
I nikt już nie „łyszał
Od tego dnia:
„Grenada, Grenada,
Grenada maja”.

A szwadron kolegą
Bez żalu pogrzebał
I „Jabloczko” piosnkę
Do końca dośpiewał.
I tylko z niebiosów
Opadła nad nami
Łza deszczu maleńka
Na zmierzchu aksamił.
I cóż w najmilim,
Za piosnką tęsknicie?
Nie wolno. Pieśń nową
Złożyło nam życie.
I składa, i składa,
I naprzd nas gna —
„Grenada, Grenada,
Grenada maja”.

Tłum. JULIAN TUWIM

WŁODZIMIERZ MAJAKOWSKI

Marsz ostrzegawczy

Słój, bracie, w pogotowiu.
Wypatrzyj w dal żrenice.
Anglicy towarogłowi
zmów groźą republice.
Wytyczaj, towarzyszu,
słuch i wzrok.
Bacz, towarzyszu,
by suchy był proch.
I już za panią Anglią
halastra kundli waczy,
już różnym nowym Wranglom
apetyt rośnie w paszczy.
Obserwuj, towarzyszu,
tych kundli ruch.

Bacz, towarzyszu,
by suchy był proch.
Dziś hasło nasze: pokój,
budowa, siew i żniwa.
Lecz wiemy, jak na wrogów
oreża się używa.
Na bój nas, towarzyszu,
ciągną od soch.
Bacz, towarzyszu,
by suchy był proch.
Tłum. ROBERT STILLER

MIROSLAW ŁEBKOWSKI

Ballada o Johnie Patricku i Janie Patyku

Na półmisk stadionu wylała się cisza.
Nawet maszt olimpijski przestał się kołysać,
i przestała łopotać flaga białoświecna —
pochyliła się nisko, by być bliżej bieźni,
bo na bieźni fenomen dwudziestego wieku —
murzyn — John Patrick ustali światowy rekord.

Czujni... zwareli...
Starter ostatni sygnał dał —
Sirzal!!!
Poszli...
Różnobarwne koszulki na czarnej bieźni
wstędnę.

Przedaj! Przedaj!
Przeciwnik blisko —
Pamiętaj hasło olimpijskie:
Szybkiej! Wyżej!
Mocniej! Szybkiej!
Wyżej!
Mocniej!
A na bieźni trwa walka
na życie i śmierć
o metr, o pół, o ćwierć.
Na twarzy pot, na twarzy pył,
Jedno spojrzenie w tył —
ten drugi o metr, nie dalej —
serce ostatkiem sił wali,
ostatkiem sił!
OSTATKIEM!
Przed oczyma plakki
padają jak śnieg —
potworny bieg. Potworny bieg.
Na twarzy pot, na twarzy kura
ostatnia prosta.
TASMA!!!
Już...
Stadion oszalał, stadion się wściekł:
wspaniały bieg!
Wspaniały bieg!
Tłum reporterów, tłum fotografów —
John Patrick rozdziera krzywe autografy.
Trzask aparatów, magnezji bliski:
John Patrick z daleka — John Patrick z bliska,
John Patrick z przodu, John Patrick z boku.

Cztery kobiety zdeptano w tłoku.
Białe tłum wyje,
białe dłonie biją brawa,
białe dłonie rzucają Johnowi kwiaty

a jutro jego bratu
zarzuca na szyję
stryzek.
Radiowy sprawozdawca
zachrypł w swojej budzie.
Chciałby przekrzyczeć tłumy...
Lecz próżno się trzuci.
Pszta państwa... — zapiał
ale zgubił walek
— wspaniale! Wspaniale!
O TRZY DZIESIĄTE!!!
Wydawa „News Sport” ze wzruszenia
przedtari okulary
potrójny nakład — tyle dolarów...
Sensacja!
Iskrowidki się śpieszą!
Na cały świat depesze

Do krajów bliskich, dalekich —
San Francisco, Sydney, Pekin.

Niech w New Yorku bezrobotny dziś
zapomni o nędzy,

bo John Patrick przebiegł przedaj
o trzy dziesiąte sekundy.
John Patrick! Pół — bóg — pół — człowiek!
Niech w Vietnamie partyzant się dowie
o Johnie Patricku w chwili,
gdy krew dłonią brudną
z czoła będzie wycierał.
Może lżej mu będzie umierać i milej.
Nie?! — No to trudno!
Lecz słuchaj: w naszym kraju
chłopcy również biegają.
lecz nie dla cudzych dolarów...
U nas wygrany wysiść, o nie koniec...
bo bieg zaczęty na stadionie
trwa w życiu dalej...
Patrz: w wielkiej fabrycznej hał
tokarki stoją szeregiem,
Maszyny w pełnym biegu,
migają iskrzące uchwyty.
Tu czasem nóż zakrawa,
tam stuknie kolo zębata.
O jedną z maszyn oparty
pracuje Jan Patyk.
Niebieski fartuch
ochronne okulary
i ręce czarne od smaru,
czarniejsze niż Jana oczy,
w których radość błyska.
Jan Patyk dziś normę przekroczył.
Jan Patyk toczy
śruby do traktora
i dziś wykonał o trzy
więcej niż wczoraj.
Tu walcie brawa —
tu rozdławie paszce.
Pas transmisyjny miarowo klaszcze
Klask — klask, klask — klask, klask —
klask, —

Jan Patyk nie dba o brawa.

Zwykła sprawa, codzienna sprawa,
WIELKA SPRAWA!!!

Jan Patyk tak śpieszy się dla NIEJ:
Szybkiej! Lepiej!
Taniej!
Migają w pośpiechu ręce:
Lepiej!
Taniej!
Więcej!
By się pod towarem
półki gięły w sklepie:
Szybkiej!

Więcej!

Lepiej!

John Patrick zdobył medal — nie więcej.

A nam trzeba setek tysięcy
zdrowych Janów Patyków.
Kolego! Na stadion!
Do nas!
Potrzeba nam miliona
Janów Patyków,
Przed nami gigantyczny bieg,
Sześć lat — a przebiegniemy wiek.
Sześć?
Nie! Pięć lat!
Wszyscy! Po zwycięstwie!
Na start!

THEUN de VRIES

MÓJ CHIŃSKI BRAT

Mój chiński bracie —

śiężka ciemna pora roku wypelza z górskich jaskiń;
szarzeje niebo, szarzeje ziemia, szarzeje woda i człowiek;
żadna gałąź nie dźwiga kwiatów.

Kiedy wędnie ryż w dłoni,
ptak upada z powietrza,
głód stapa głuchymi krokami jak człowiek przez lody —
sięgnij po broń.

Mój chiński bracie —
wojna to czerwony koń, któremu oczy wyklute,
ryż budząc strach.
Jego podkowa depcze kobiety i dzieci;
wojna jest spalonym bambusem, zatrutą wodą,
z którą wypija się śmierć.

Sięgnij po broń.
Dzwonki wielbłądów i kwiaty morwy to pokój,
zielone wyspy ślizgające się na rzekach
do wieczorów pełnych kadzidła i światła —
pokój to świetlana woda strumienia dla tego, co z daleka
przyszedł,

obład pod drzwiami tamarynd,
muzyka bębnow i taniec dla młodych, oczekiwanie starcom,
miłość bez obaw i sytość,
co szwala mówić wierszom poetów:
„O, kadejca żniwny, jakżeś kragły i pełny”.

Sięgnij po broń.
nie drzyj, że jej mowa jest wojna;
każdy strzał to pokój, każda kula śpiewa:
przez moją śmierć przybliżam pokój,
przynoszę wam Chiny, szczęśliwe Chiny.

Sięgnij po broń, chiński bracie:
ostatnia bitwa dmię w standardy,
ostatni sztandar należy do komunizmu —
pierwsze słowo komunizmu zwie się: pokój.

Tłum.: LECH A. PIJANOWSKI

EDWARD SZYMAŃSKI

LOKAUT

W gabinecie pana prezesa
siedla Rada Nadzorcza spółki.
Ktoś słuchawkę szarpał i wieszal,
ktoś zdejmował foliasty z półki.

Chodzili, wadzili głośno
grubi, tyśkowi panowie.
Jazgło się światło w oknach
przez ciężkie firanki powiek.

Po miękkich, puszystych dywanach
stąpali powaźnie, powoli,
opłakiwali wykresy na ścianach,
rozkładali ceduty na stole.

Obliczali w dolarach i centach
konsumpcję, kapitał i czas.
Dywidende w promiłach, procentach,
zsumowali raz jeszcze i raz.

Szeleściły im akcje w dłoniach,
dym cygar nad głowami się wieszał —
służba roznosiła koniak
w gabinecie pana prezesa.

*

Szarym światłem w zamarłej fabryce
była cisza zimna, szeroka.
Przed bramą stał pluton policji,
nad bramą wisiał napis: „L o k a u t”.

Były słowa o kryzysie, o placach,
słowa madre, wyraźne jak druk.
Pan przewodownik przeczytał, rzekł: „Racja”.
Policjanci stali z bronią u nóg.
Przydeptali — szeptał półgłosem
robotnicze zwycięstwo, bladość,
że tej nędzy widać jeszcze nie dosyć,
że widocznie nie ma już rady.

Pan przewodownik kazal rozejść się. Poszli.
Głód im patrzył z oczu wyblakłych.
Nie wiedzeli, że dla Rady Nadzorczej
w tym sekcji grubszych premi zabrakło.

Ze pan prezes miał słuszną pretensję
w kalkulacji wziąć nie mniej, a więcej.
Ze musiałby dyrektorom z pensji
zdjąć po głupie kilkanaście tysięcy.

*

A za miesiąc, gdy już brzoś robotczą
głód mocno zdzielił w postronkach,
wleść gruchnęła, że w fabryce rozpoczęła
mowa przyjmować — na nowych warunkach.

